Suomalaisten kokemuksia kateudesta – Kiusaamisen alkusysäys tai kannustin omien tavoitteiden saavuttamiseen

Uutiset – 28.10.2026

Onko ruoho vihreämpää aidan toisella puolella?

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Kateus-muistitietokeruun vastaukset kertovat, kuinka kateus on suomalaisille tuttu ja vaikea tunne, josta ihmisillä on selkeitä mielipiteitä. Omakohtaisten kokemusten lisäksi keruu herätti ihmiset pohtimaan kateuden olemusta yleisesti.

Toukokuussa 2026 päättynyt keruu tallensi ihmisten muistoja kateudesta, kateuden kohteista, kateuden aiheuttamista tunteista ja teoista ja siitä, miten kateuden kanssa oppii elämään. Monet vastauksista keskittyvät lapsuuteen, mutta mukana on myös elämänmittaisia kaaria, joissa kateus on elänyt mukana lapsuudesta eläkeikään. Vastaajia on 20-vuotiaista opiskelijoista eläkeläisiin, joten kateutta on koettu niin oppikoulussa kuin WhatsApp-keskustelussa. Yhteensä keruuseen vastasi 63 henkilöä.

Moni kirjoittajista kertoo lapsuuden kateudesta, joka kohdistui usein ystävien ja luokkakavereiden tavaroihin, joskus myös perheeseen ja koulumenestykseen. Toisinaan kaverit ovat olleet toinen toiselleen kateellisia, toisinaan luokkatovereita köyhemmässä perheessä kasvanut on kokenut kateutta ystävän omasta huoneesta tai siitä, miten kaunista kieltä kaupunkilaistytöt puhuvat maalla kasvaneeseen verrattuna.

Sisarusten kesken kateus kohdistuu usein vanhemmilta saatuun huomioon. Suurin osa vastaajista kertoo sisaruskateudesta osana lapsuutta, mutta erityisesti perinnönjako saattaa aikuisenakin synnyttää tai ylläpitää sisarusten välistä kateutta tai epäoikeudenmukaisuuden kokemusta.

> Lienee ollut kateutta pikkuveljeä kohtaan kun kiiruhdin puremaan hänen sormiaan pojan pitäessään kiinni ”pinnasänkynsä” tolpista. Isän tultua lomalle hän koppasi syliinsä pojan ensimmäiseksi ja isot tytöt juoksivat myös hänen syliinsä. Minä jäin aina jälkeen.

Jotkut vastaajista kertovat, kuinka ihmiset ovat kateutensa takia kiusanneet heitä. Kokemuksia on kouluajoilta, työelämästä ja eläkeläisten parista. Toisinaan itseen kohdistuva kateus herättää huvitusta tai sääliä, sillä omasta näkökulmasta elämä ei tunnu kadehdittavan hyvältä.

Omakohtaisten kateuteen liittyvien tarinoiden lisäksi vastaajat jakavat ajatuksiaan kateudesta yhteiskunnallisena ilmiönä. Osan on vaikea ymmärtää tarvetta kateuteen laisinkaan, toiset taas pitävät sitä luonnollisena osana ihmisyyttä.

Vastaajat ovat varsin samanmielisiä siitä, että kateuden sijaan olisi hyvä arvostaa sitä, mitä itsellä on, ja olla onnellinen toisten ilosta eikä kadehtien himoita sitä itselleen.

> Monesti sellainen henkilö, jolle on kateellinen jostain, on myöskin kateellinen ja epätäydellinen itsekin, jolloin ymmärtää miten typerää kateuden kierre oikeastaan onkaan – kun kaikki on kateellisia jollekin, on parempi olla se, joka ei jää surkuttelemaan omaa huonoa asemaansa vaan tekee parhaansa niillä korteilla mitä itselle on jaettu.

Toisaalta toisten uramahdollisuuksiin tai kielitaitoon kohdistuvaa kateutta voi olla vaikea välttää, jos unelmien saavuttamisen esteenä on vaikkapa oma sairaus, lapsuuden köyhyyden aiheuttama koulutuksen puute tai se, että rannikolla suomen ja ruotsin sujuva osaaminen on mahdollista saada syntymälahjana toisin kuin Itä-Suomessa 1950-luvulla.

Kateus voi olla myös positiivinen voima, joka auttaa ponnistelemaan opinnoissa tai tavoittelemaan mahdollisuuksia, joita omassa lapsuudessa ei ollut. Maahanmuuttajataustainen vastaaja kertoo eroista omassa lapsuudessaan ja lastensa lapsuudessa Suomessa:

> Nykyään tunnen kateutta lasteni kouluelämää Suomessa kohtaan. Koulussa heihin suhtaudutaan lempeästi ja arvostavasti. He saavat tukea,

ja heidän onnistumisensa huomataan, eikä heitä arvostella virheistä. Koulurakennukset ovat moderneja ja viihtyisiä, ja ne ovat täynnä hyviä välineitä. Koulussa on luistimia, suksia ja paljon muita varusteita liikuntatunteja varten. – Olen todella iloinen, että lapsillani on kaikki tämä. Mutta olen surullinen omasta lapsuudestani. Mietin, miten voisin nyt korvata sen. Esimerkiksi ostin kirpputorilta luistimet ja luistelen talvisin.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura järjesti Kateus-muistitietokeruun 15.10.2025–31.5.2026. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkistoon ja sähköisenä saapuneet vastaukset arkistoidaan myös Tietoarkistoon.

Lämmin kiitos kaikille keruuseen osallistuneille! Vastaajien kesken on arvottu kirjapalkintoja.

Lisätiedot

Keruut

Arkisto

keruu@finlit.fi